

RĂVAȘUL

Editor și redactor resp.:

Petru P. Barițiu

Adresa: Jokal n. 6.

Pe 1 an (52 nri de câte 16 pag.) 6 cor.
Pe o jumăt. de an (26 de nri) 3 cor.

Intemeietorul foif:

Dr. E. Dăianu.

Dumnezeasca lege.

(De N. Bárd.)

De 'nseamnă *libertate*, ca 'n negrul tău avânt
Să-ți smulgi și trup, și suflet, de tot ce este sfânt,
De nu e provedință și cârmă-n înălțime,
De sufletul viază nețârmurit de nime;
De nu-i poruncă 'ntrânsul, Stăpân, ce îl înfrână
Și-i zor mai mult în minte, când singură-i stăpână,
Vai, eu atunci, voi liberi din zări mai fericite,
Sunt rob serman, în zale, cătușe ruginite.

Mă leagă zale mute de naltul meu Stăpân,
Cereasca lor putere îmi tremură în sîn;
E veșnică robia aceasta nestemată,
Și baerul, ce-o strânge dumnezeesc s'arată.
Simțesc în ea nespasă, preanaltă *libertate*,
Și noima ei, măreață prin minte îmi străbate.
Mărire mi-e *atârnarea*, căci până ea mă leagă,
Nu mă repune lumea cu vraja ei întregă.

Slăvita mea *robie* mă 'nfrânge din adins,
Îmi ține calea 'n rele, mă strânge 'n brațe'nvins,
Și stăvile ridică, când inima-mi s'avântă
Să sboare toropită de dorul, ce-o frământă;
Și pân 'ce lumea ferbe de greul ce-amenință,
Eu trec ușor și-mi aflu popas în suferință.
În taina mea cerească, prin lumile ei mute,
Nu hoinăresc degeaba bătănd cărări pierdute.

De nu se ştie urmă din ceriuri pe pământ,
 E, că așa dorește Stăpânul meu preasfânt;
 Si sufletu-mi, de-l curmă în sborul lui și-l drege,
 Se alină, căci simțește *dumnezeiasca lege*.
 Menirea mea-mi șoptește o altă 'mpărăție,
 Din colb mă aridică, mă trece la vecie;
 Prin bezna lumii negre, de svârcoliri amare,
 Imi bate 'nctet la suflet a sferelor cântare.

Viața trecătoare mă leagă de pământ,
 Simțesc, că am cu dânsul un rece legământ;
 Mă atrage tainic glia, dar sufletul mă ține
 Legat cu *sîmțuri sfinte* de-a cerului nălțime.
 În ele văd profunda, preanalta libertate,
 Si noima lor, măreață prin minte îmi străbate.
 Mărire mi-e *atârnairea*, căci până ea mă leagă
 Nu mă repune lumea cu vraja ei întreagă.

Trad. din ung. de Roşioru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Crestături.

— **Concertul din Gherla.** În sufletele celor ce au luat parte la actul de manifestare al atâtor puteri din Gherla, — ascunse până acum în păcătoşenia unei lumi sugrumate de rândurile celor ce nu vreau să ne înțeleagă, să va fi deşteptat de sigur convingerea că un *drum nou* s'a tăiat pe plaiurile acestei părți a noastre, drum care mărginit cu flori, va călăuzi nu peste mult, pe toți cei neștiuți până acum, la punctul acela înalt, din care uitându-se cu conștiință neprihănită, vor cârmui cu apostolia vremii, rândurile împrăștiate fără rânduială ale unei părți mari, adăugită la poporul nostru românesc. O împărțire dulce și plină de avânturi și-a încuibat puterile între zidurile molipsite, ale acestui tainic locaş de oameni, cârmuitori

ai trebilor noastre, de închinăciune, și de luminare spirituală. Un îndemn izvorit din fire românească, cucerește din zi în zi, sufletele celor buni, îi adună spre a să închina împreună la limba noastră, la cântarea și doina noastră fără păreche. Sunt sufletele nevinovate ale atâtor ostași bravi, — cari până acum, s'au chinuit sub asprimea unei puteri străine de firea noastră, sunt inimile cari pentru nevinovăția lor, au trăbuit să se împace cu rostul nenatural al atâtor lucruri, făcute toate pentru a să întuneca ori ce gând de mai bine. — Și bucuria noastră trebuie se fie îndoită, atunci când un fiu socotit pierdut să întoarce la ale sale. Viitorul acestor părți, ne umple de cele mai mari nădejdi. În el strălucește un soare cu raze calde, cari adăugindu-se la campania de luptă a

unui neam întreg, vor oțăr și mai mult spiritul și credința noastră a tuturora, cari credem în apropierea zilelor mai bune. În el vedem ca prin minune, formarea cea nouă și bună a atâtor suflete, a atâtor generații, din cari vor răsări peste puțin, chipuri și minți chemate să înțeleagă cu toată tăria povestea noastră jalnică. În acest viitor zărim toate nădejtile noastre, toate gândurile noastre, cari să vor înfrăți sufletește și vor fi în stare să scurme și să urnească și pietrele cele mai tari.

Ne mângăie ca pe niște fii cre-

dincioși toate aceste începuturi, cari deși grele, și-au ajuns idealismul în punctul său cel mai înalt. Privim cu dragoste la mișcarea culturală, a fraților noștri din aceste părți, și aducem cu cel mai curat gând, prinosul nostru de recunoștință și de laudă binemeritată graf A. Domide.

Indemnăm și noi pe toți cei chemați, ca să urmărească aceasta cale cu aceeași credință, ca să putem privi nu preste mult cu mândrile, la rezultatele unei munci adevărate.

A. Pora.

La despărțire.

Sat cu cântece frumoase,
Trăgănat pe ceglău,
Suspînând amar, te lasă
Un copil sărman al tău;
Când s'a mai întoarce acasă
Știe bunul Dumnezeu.

Pleacă prigonit de soarte,
Cu durere și bănat,
Nici el nu știe în ce parte,
Spre ce țarm îndepărtat,
Făr' plângând că se desparte,
Și plângând că te-au lăsat.

Sat iubit, rămâi cu bine,
Cu al tău raiu fermecător,
Și voi dealuri și coline,
Și tu luncă, și izvor,
Pribegind prin țări străine
— Voiu gândi la voi cu dor.

A. Seca.

Ludoşul Mureşului.

În nr. 2 al „Răvaşului“ am dat chipul şcoalei române gr.-cat. din Ludoşul Mureşului. În numărul de acum prezentăm chipul drăgălaşei biserici române gr.-cat. de acolo.

Ludoşul este astăzi cel dintâiu târg de bucate în ţinutul Ardealului, deci un punct însemnat al Câmpiei ardelen. Eată de ce ţinem să publicăm notiţele ce urmează şi cari sunt destul de interesante şi pentru cetire, şi pentru a fi urmate. Am dori adecă să se scrie cât mai multe monografii măcar despre oraşelele şi satele nostre mai de seamă.

* * *

În ce an se va fi înfiinţat parochia unită a Ludoşului, nu se ştie cu certitudine, se poate însă zice, că s'a înfiinţat în anul reunirii Românilor din Ardeal cu Roma: deoarece la Sinodul din 1700 a participat şi protopopul Ioan din Sânger (departe de Ludoş numai 13 km.) cu 45 preoţi, între cari a buna seamă va fi fost şi preotul Ludoşului. Cumcă pe la 1733 parochia unită a Ludoşului esista, se vede din conscripţia tuturor parochiilor din Transilvania a lui Klein (Dr. Bunea, Episcopul Klein, pag. 356), unde se indică Ludoşul ca parochie apărţinatoare protopopiatului Turdei, având 3 preoţi, 1 biserică, casă parochială, porţiune canonică, arător de 6 galete, fenaţ de 14 care. Pe la 1750, după statistica Românilor din Transilvania, făcută de Petru P. Aron' Ludoşul aparţinea la protopopiatul Cheţii cu 1 biserică, 2 preoţi, porţiune canonică de 20 galete, 12 care de fân, 2 funduri interne şi 645 suflete (Dr. Bunea, statistica Românilor pag. 41).

Cine au fost preoţii cu numele până la 1782, afară de cei 3 numiţi în conscripţiunea lui Klein, nu se ştie. La alegerea de episcop din 1782 se aminteşte P. (popa) Niga din Ludoş, care a luat parte la sinodul electoral cu protopopul Artimon Samu din Lechinţa. După acesta a urmat Artimon Ludoşi, care ţinea în căsătorie pe sora episcopului S. Vulcan din Oradea-mare. Acesta cu prilejul sinodului din 1833 fu numit protopop actual. El a reposat la 1840 în etate de 63 ani.

Biserica din Ludoșul Mureșului.

După acesta a urmat paroch a Ludoşului ginerele său, Ioan Graur, iară ca protopop funcţiona Filon Boer, parochul Lechinţii-de-Mureş. După moartea acestuia fu denumit de v.-protopop parochul Ludoşului, Ioan Graur, care a reposat la 1880 şi după care urma actualul paroch şi protopop Nicolae Solomon, fost profesor şi paroch în Tiur.

În statistica din 1780 a lui Aron se amintesc, precum am văzut, 2 fonduri parochiale. Cum s'au câştigat acestea, nu se ştie. Cert este numai, că ele sunt tăiate din proprietatea fostă mai nainte a contelui Bánffy Béla. Ca dovadă slugeşte împrejurarea, că aceste funduri sunt situate între două intravilane a numitului conte şi faţa în faţă cu ele este curtea lui. Când au fost date, încă nu se ştie, probabil a fost tăiate şi date prin delegaţii guvernului pe baza decretului Mariei Teresia din 9 Sept. 1740. Cumcă aceste funduri parochiale s'au câştigat după anul unirii, -dovedeşte o piesă de argint, aflată întrun mormânt, (prea probabil în mâna mortului) cu inscripţiunea: »Carolus VI. 1735«, precum şi inscripţiunea pe o cruce de mormânt din 1743, gravată cu slove cirilice. Inscriptiunea sună:

*»Sa se ştie aceasta Stă cruce, că sub dînsa se odineşte
Votirid Gligor şi are şi o păucianie, să nu fie ktitor altul d.
numai din viţa lui AOMG (1743).«*

Pe unul dintre aceste locuri bisericesti, în partea de cătră stradă era casa parochială, pe al doilea casa cantorală. Partea mai ridicată a acestor funduri o forma cimiteriul, pe care se afla zidită şi biserica cea de lemn. Mai târziu protopopul Ludoşi, fiind om cu stare materială foarte bună, şi-a edificat casă proprie pe acest fond, însă în partea opusă spre altă stradă laterală, iară pe locul, unde au fost casa parochială şi cantorală, astăzi se află zidite alte case ale biserice, cari sunt date cu chirie în folosul biserice. (Va urma)

Vorbe ale inimei de I. C. Lavater.

Trăeşte astfel, ca murind să trăeşti!

*

Întreabă-te de zece ori pe zi: încotro năzuesc eu?

*

Ce-i mai frumos decât frumosul?... Generositatea îmbrăcată în haina umilinţei!

Cu prilejul încetării revistei „Familia“.

II.

Încetarea »Familiei« judecată dintr'un punct de vedere general nu putem zice, că însemnă o pierdere pentru viața noastră literară. Avem astăzi reviste, în cari se manifestă energie mai tinerească, cu puteri mai mari de muncă, cu ideale și mijloace bine stabilite, cari sunt icoana frământărilor, durerilor și nădejdelor noastre — a acelora, cari credem în puterea de viață și viitorul acestui neam.

Dacă însă ne vom gândi, că »Familia« a apărut într'un loc, unde viața românească târâște, unde sunt Români, cari nu se știu ruga lui Dumnezeu în limba lor, unde de o conștiință națională în adevăratul înțeles al cuvântului nu putem vorbi, dacă, în fine ne vom gândi, că bătrâna revistă a fost în părțile acestea ca și o rază de lumină, singurul sămânț, că mai este cineva, care simte românește și că și raza aceasta — slabă cum a fost — s'a stins, atunci încetarea »Familiei« însemnă pierdere și încă o pierdere foarte mare.

Venerabilul bătrân Vulcan, care 42 de ani a lucrat într'un mediu puțin priincios luptând și jertfind, ca să-și poată susține rodul însuflețirii și al tineretelor sale — tinerete, ca și cari aici avem foarte puține — pune jos condeiul și cu o duioșie simplă, dar pătrunzătoare își ia rămas bun dela publicul, pentru care a muncit așa cum a putut și cum a știut, dar totdeauna cu inima și gândul curat, fără de a avea mângâierea să vadă ridicându-se în jurul său o generație de luptători, cari intrând în alvia curentului sănătos și românesc de azi — pe care Dumnezeu nu l'a înțeles și deci a rămas departe de el — să-i continue opera, din care să țighească cu putere lumina binecuvântată a culturii adevărate.

Împrejurrările acestea trebuie să-l pună pe gânduri pe ori cine simte și înțelege durerile și năcazurile, ce ne bântue.

Bătrâna »Familia« a încetat să mai apară și dorim să vedem răsărind pe urma ei o altă revistă, care să fie un steag de luptă cinstită și curată pentru lățirea idealurilor noastre românești în părțile acelea, să dea un sfat, unde e de dat, să laude unde trebuie, să mustre unde e de lipsă, care să pună locuitorii din ținutul acela în legătură cu tot ce se petrece în marea lume românească, cu un cuvânt să înceapă pentru sufletele acelor oameni o primăvară veselă și promițătoare.

Afla-se-va »soldatul jertfirei mari, depline« ?

Iustin Volbură.

CRONICA.

— † *Vincentiu Babeş*, un fruntaş al vieţii noastre publice, fost pe vremuri preşedinte al partidului naţional, fost deputat, membru al Academiei române, a încetat din viaţă la 5 Febr. în Budapesta. Era de 86 ani, şi acum din 1882 era retras de pe terenul politic. Babeş a fost om foarte harnic, multi ani ziarist, („Albina“ în Viena şi Pesta 1886—1875) apoi în urmă cercetător al istoriei. Este deplâns de o numeroasă familie, între cari Dr. Babeş din Bucureşti, o ilustritate în ştiinţa medicală, de biserica gr.-or. română, căreia i-a făcut multe serviii reale, şi de întreg neamul. Memoria lui va fi eternizată

— Tribunalul din Cluj a osândit pe d-l *Vas. E. Moldovan*, fost redactor al »Orizontului« la 1½ an temniţă de stat şi 1500 cor. amendă, ori alte 150 zile temniţă. Greua osândă s'a dat după o pertractare rară, plină de scene, în cursul cărora acuzatului i-s'a detras cuvântul de apărare. D-l Moldovan, care s'a prezentat fără apărător, a anunţat recurs de nulitate.

— D-l Dr. *Victor Bojor*, profesor la seminarul teologic din Gherla, ajutat de colegul său d-l *Dr. Vas. Moldovan*, a binevoit a dasface 30 es. din »Biserica lui Bob în Cluj« trimiţând 39 cor. pentru acoperirea speselor repărării acestei biserici.

— Curatorul bisericii unite din Cluj luând act în şedinţa sa din 4 Febr. de darul d-lui *Ioan Săbădean*, comerciant în Braşov, i-a exprimat la protocol velle sale mulţumiri pentru scrisul fonciar de 100 lei dăruit bisericii.

— *Dr. Cornel Crăciunescu*, tiner advocat, fiul preotului din Sat-Chinez, şi-a deschis cancelăria advocaţială în Timişoara, strada Hunyadi nrul 10, etagiul I. (vis-à-vis de »Brüder Deutsch«.)

— Societ. p. fond de teatru a premiat traducerea poezului Iosif, »Dragostea cu toane« de Goethe, şi o piesă originală a d-lui George Stoica: »O şedinţă comunală«.

— »Victoria« din Arad a cumpărat dela contele Szapary Paul o moşie cu 1,200.000 cor. cu scop de a o parţela ţărănilor. Foarte bine; așa mai înţelegem şi noi băncile româneşti.

— † *Nic. Nilles* părintele iezuit din Innsbruck, cunoscut la noi pentru scrierile sale istorice, între cari *Symbolae* (scrise latineşte) a murit zilele trecute. O notiţă mai amenunţită vom da în nr. viitor.

— *Din Gilău* ni-se scrie: În folosul şcoalei gr.-cat. din Gilău s'a dat la 27 Ianuar a. c. o producţiune de cor împreunată cu teatru. S'a jucat piesa »Cinel-Cinel« de V. Alesandri; sau cântat: »Dragă şi iar dragă« şi »Spusumia frunza de vie«; s'a declamat: »Rugămintea din urmă« de Coşbuc — şi sa predat un cântecel comic »Herşcu bocegiul«. Atât popor şi inteligenţă a luat parte la aceasta producţiune, în cât sala cea mare dela şcoală nu ia încăput pe toţi deodată, şi astfeliu a trebuit repetit întreg programul, împărţindu-se participanţi în 2 grupe. Dibăcia cu care şi-au achitat rolele ţăranii şi ţărăncuţele noastre, i-a pus pe toţi în uimire. Aceşti harnici românaşi au fost: Ioan Maier, (care a predat pe Sandu boierul); Ilie Iacob (Graur): Cordoş (Florica); Palagia Oltean (Smarandita); Maria Sopen (Tincuţa) şi încă vre-o 4 înşi cari au avut role secundare. »Rugămintea din urmă a declamat-o Ioan Şinca; iar pe »Herşcu bocegiul« l'a predat Stefan Moldovan, producând mult baz. Corul compus tot din ţărani şi condus de inv. N. Maier şi-a făcut pe deplin datoria. După producţiune a urmat petrecere poporală, care a durat până'n zori

Total a succes preste aşteptare, de-şi vre-o câţiva rătăciţi au cercat a împedeca succesul acestei producţiuni, pe motiv, că nu dela ei a purces ideia şi că nu să primesc sfaturile lor. Venitul curat a fost în 132 sicor. 14 fil. de-şi spesele aranjării au fost cam prea mărişoare; iar taxa de intrare a fost numai 50 fileri de persoană.

— Părintele *Romul Raca* propune, în »Unirea«, a se face colectă pentru o cruce la mormântul neuitatului cantor al Blajului, *Nicolae Ionaş*. Foarte bine. Dacă toţi preoţii, cari au învăţat cântările dela Baci Ionaş, vor da câte 10 cor., ca păr. Raca, sau şi mai puţin, frumos monument se poate face. Şi s'ar conveni.

— Direcţiunea poştelor din Cluj ne roagă a publica următorul avis: Cu privire la pachetele postale destinate pentru România spre uşurarea manipulării cu 1 Febr. n. întră următoarele înnoiri:

»Incepând dela 1 Februarie a. c., vămuirea se va face pe baza declaraţiunii vamele.

Se cere, ca declaraţiunea să fie compusă pe cât e posibil în limba franceză, la tot cazul însă conţinutul coletelor să fie detaliat, precum şi valoarea şi greutatea netto a mărfurilor precis însemnată.

Administraţia vămilor române însă în caz când declaraţia nu e corect compusă, sau când se perde, va desface şi pe viitor coletele postale.

Va deschide coletele și în caz când conțin obiecte de aur și argint, precum și în cazul când se presupune că declararea conținutului e falsă.

Este în interesul trimițătorului deci, ca să compună corect declarațiile vamele.«

Cluj, 29 Ian. n. 1907. — *Vuchetich*, directorul poștelor și teleg.

— Banca din *Praga* »Ustredni banka...« cunoscută și băncilor noastre a hotărît să ridice dividendă pe 1906 cu $\frac{1}{4}\%$, adică la — $4\frac{1}{2}\%$! Unde sunt băncile noastre. cari plătesc 10—16% acționarilor, de pe bieții datornici, ear scopurilor publice aruncă 1000—2000 cel mult. Politica dividendelor grase ar trebui să înceteze odată, și să se înceapă cea a împrumuturilor ieftine, și a acțiunilor economice.

— Zilele acestea un vânător de ocazie din Cluj a mers la vânat de iepuri pe hotarul comunei Agârbiciu (l. Cluj.) Mergând pe urmele iepurilor în marginea pădurei l'a întâmpinat o haită de 10—15 lupi, cari îndată i-au sfâșiat căpăii și-l amenințau și pe omul cu pușca. A dat aspru foc, trei lupi au căzut, dar de nu eșiau din pădure niște români cu săcurile, era gata și de el, că i-se gătau gloanțele. Bietul om a sosit acasă fără iepuri, dar ca un iepure, și s'a pus la pat.

— De ale *patriarhului* ortodox din Constantinopol: Telegramă din Constantinopol: Un membru al familiei Costuri din Goritza, vilaetul Monastir, acuzat de greci de a fi autorul moral al uciderii mitropolitului, aflându-se grav bolnav, actualul mitropolit s'a adresat patriarhatului întrebându-l dacă se poate să i-se dea ultimele sacramente și a celebra eventual funeraliile lui.

Sinodul s'a consultat și a răspuns că să i-se refuze totul. dacă familia Costuri, învinută de a face propagandă românească, nu declară în scris că se supune patriarhatului. (»Universul« din Buc. XXV, 19.)

— Ziarul »*Evening Standard*« relevează că pacifiștii englezi deplâng înfrângerea socialiștilor germani, care se poate resfrânge asupra politicii externe. Comentează cuvintele unui amiral englez: »Victoria împăratului însemnează triumful militarismului și aprobarea unui program militar care va pune pe Anglia în alternativa de a asista nepăsătoare la înarmarea dușmanului ei, sau de a trage sabia, înainte de a-și fi sfârșit pregătirile.«

— O bancă românească e vorbă să se înființeze în Beiuș, cu numele »Drăgan«.

— *Alegerea dela Bocşa* va fi în 14 Febr. Cercul este plin de gendarmi. D-l Cor. Brediceanu a interpelat pe ministrul de interne de acest fapt. Contele Andrassy a răspuns cu toată fudulia, că gendarmii nu i-a trimis să influenţeze alegerea, ci ca să apere pe cetăţenii maghiari de terorismul ce-l desvoaltă candidaţii naţionalişti pentru terorizarea Maghiarilor pe pământ maghiar. Mai interesant e, că d-l Brediceanu a luat răspunsul cu mulţămită — la cunostinţă.

Cărţi — Reviste — Ziare.

— În »Neamul Românesc« nr. 74. frumoşi articoli: »Ai nostri« de Cuza şi »Naţionalismul la întrunirea liberală« de Iorga. Amândoi caută temeuri pentru o nouă organizare a politicei române. E şi vremea!

— »Ţara Noastră« (nr. 4.) aduce o »Poveste de jale« de Goga, »Cântec de iarnă« de M. Cunţan şi articoli buni de Dr. Radu (Braş) Manase. Incepe şi o novelă postumă de Pop Reteganul.

— »Vocea Tutovei«. organul naţionalist din Bârlad, (nr. 45) publică interesante observări asupra romanului »Geniu Pustiu« a lui Eminescu, de M. Raducanu.

— Mitropolitul Sava Brancovici. După »Sava Brancovici« al p. Vas. Mangra, a apărut acum în broşură, retipărită din »Unirea« şi »Sava Brancovici« al p. canonic Dr. Aug. Bunea. Pe 100 pag. păr. Dr. Bunea îşi susţine, cu multă energie, părerile sale, pe ângă susţinerea părerilor de mai nainte privitoare la metropolia română, că Sava Brancovici, ca şi fratele său Gheorghe, au fost Sârbi din Ungaria; poruncile, ce le-a dat metrop. Brancovici pentru predicarea cuvântului lui D-zeu în limba română nu dovedesc, decât, că el a fost calvinizant, cum s'a şi legat de a fi, dela denumirea sa. Nu există dovezi, că el ar fi pătimit pentru credinţa bisericei române, ci a pătimit pentru motive politice şi pentru viaţa sa scandalosă. El n'a înfiinţat nici o şcoală românească, n'a îngrijit de averile mănăstirei, şcolai şi tipografiei din Belgrad, s'a învoit la nimicirea episcopiei Vadului (de pe Someş) şi şi-a tradat biserica în soborul din 1675 pentru a-şi susţinea poziţia. Acestea sunt cele mai însemnate concluziuni ale distinsului autor. Temeiurile lor nu se pot cerceta aici şi le lăsăm în grigea istoriografilor specialişti. Un lucru e sigur: că cei ce au cetit cartea părintelui Mangra şi cei ce au lăudat-o, fie că au cetit-o ori nu, au datorinţa morală de a ceti şi scrierea d-lui Dr. Bunea. Preţul 1 cor. 50 fil.

— În »Poporul Român«, care se numeşte »organ popular al partidului naţional român« (atăta amintire se mai face de de vechiul partid) nr. 4, un frumos articol de Petrea Dascălul, fostul nostru colaborator, intitulat »În pământ ni-e puterea«.

Altfel foaia aceasta, de când nu mai e a lui Birăuţiu-Burdea, arată multe simpatii pentru răvaş şi încreştări; poartă însă o mare ură părintelui Papa Pius dela Roma. Nu ştim cu ce i-o greşit, de vorbind despre pretinsul dar de 1 milion, ce l'ar fi primit Papa zice: »nu era mai bine să fi cinstit numai a treia parte pentru obştea creştinească? Adeca cum? Nu e Papa părintele obştei creştineşti? Şi oare nu el ajută obştea creştinească, în Franţa de pildă, pe care guvernul liberal a despoiat-o de 400 de milioane? Cine se sminteşte pentru un dar de 1 milion (problematic şi acela) ar trebui să aibă o vorbă şi pentru cei ce iau de 400 de ori atâta pe nedreptul.

„Răvaşul“ Clujului.

— *Mare concert în Cluj.* Tinerimea universitară română din Cluj invită la concertul pe care-l aranjază sub patronajul Domnilor: Alexandru Mocsonyi, Iosif Şterca Şuluţiu, George Pop de Băseşti, Dr. Teodor Mihali, Dr. Alexandru Vajda, Dr. Ştefan C. Pop, Dr. Iuliu Maniu şi Dr. Aurel Vlad, cu concursul Doamnei *Lucia Cosma* şi al Domnişoarelor *Valeria Papp*, *Virginia Gall* şi *Getta Hodoşiu*, în favorul gimnaziului din Brad. Duminică în 3 Martie st. n. 1907 în „Redută“. Preţul de intrare: de persoană 4 cor., de familie 10 cor. Inceputul la 8 oare seara. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Adresa cassarului: Remus Furdui, Kolozsvár, Ferencz József-ut 59.

Comitetul aranjator constuit sub prezidiul de onoare al D-lui Dr. *Amos Frâncu*, e compus din vre-o 70—80 tineri români, cei mai mulţi Dri. Intre ei Voicu Niţescu preşedinte. Romulus Dumitru v.-preşedinte. Vasile Lucaciu majordom Onisifor Soră secretar. Eugeniu Şelariu controlor. Remus Furdui cassar. După concert urmează dans, în pauză se joacă „Căluşerul“.

În legătură cu această invitaţie, primim şi următoarea *Chemare*: un gând sfânt, un gând care frământă minţile tuturor Românilor de bine ne-a îndemnat, să punem la cale acest Concert şi să-i dăm fiinţă: Completarea gimnaziului din Brad. Suntem tineri şi tinereţea noastră se nutreşte din ideale. Suntem energici şi voim, iar voinţa noastră tinde, se luptă să se facă trup. Arma noastră ni-e cultura, lumina, şi cu ea vrem, să cucerim pe ai noştri, să depărtăm întunerecul din colibă şi să înfrângem pe duşmani. Culturii îi trebuie temple, temple de lumină, în care să crească şi să pregătească apostoli, cari s'alerge apoi în mijlocul poporului — care i-a dat naştere — pentru a-l lumina şi a-l încălzi cu făclia minţii. Neamul românesc

din Transilvania și Ungaria are câteva temple de lumină, dar acestea sunt prea puține, pentru a putea crește destui luminători, cari să lumineze și să învețe cu legea noastră. De aceea avem datorie sfântă să zidim cât mai multe școli românești, în care dascăl român să grăiască cu elev român și împreună să păstreze sfintele noastre comori: limba, datinele și legea românească.

Avem patru licee complete ș'acum vrem să mai zidim unul, vrem să completăm gimnaziul din Brad, singurul popas al culcurii românești în războinica țară a Zarandului.

Venitul Concertului nostru va fi dăruit întreg acestui gimnaziu. Drept aceea chemarea noastră se îndreaptă către toți Români de bine, către toți acei bărbați cu suflet de argint, cari voesc și se lupte pentru binele nostru și fac jertfe de aur pentru cultivarea neamului românesc. Veniți toți la Cluj, în această *citta clusa* de odinioară, împrejmuit de Români, ascultați cântările dragi românești și folosiți prilejul de a jertfi obolul Vostru pentru cultura românească, care va păstra nemurirea Voastră și viața viitorului neam românesc. La revedere!

Comitetul.

Poșta Redacției și Administrației.

»Unul dintre abonanți«. Plătirea abonamentului nu-ți dă atâtea drepturi, câte pare că crezi; dar — deși nu ne descoperi numele — noi nu ne ascundem părerea, că ai niște străluciri pe valul ce-ți sbate sufletul. Asta însă să nu te facă închipuit. De ai un firicel de aur, grijește-l, cultivă-l și nu-l pune în piață, până nu-i vine vremea. Iți facem și plăcerea de a-ți vede în tipar cele scrise:

Din inimă-mi desfac
Eu firul rugăciunei
Cu lacrimi l'am udat,
O! Preacurată; spune-i
Isusului cel sfânt
Să-mi deie bărbăție
Să spun ce gânduri am
Și... voia lui să fie:
Dar roagă-l, tu Tu pe el,
Preafericită mamă
Și vino 'ntr'ajutor
Când glasul-mi slab te chiamă

Prin Tine îmi nutresc
Nădejdea vieții mele
Tu, Doamna tuturor
Cetăților de stele.
Și lasă gândul meu
Să știe rostul sorții
Poporului scăpat
De lanțurile morții.
Iar ochiul tău preasant
Atoate văzătorul
Să nu-mi lase pustiu
Și fără sprijin dorul.

Melin și Dafin. Am primit cu mulțămiri nouele contribuții. Vor veni la rândul lor, căci mândra ceata s'a înmulțit frumos.

„ECONOMUL“

Institut de credit și economii societate pe acțiuni în Cluj. Filiale:
Gherla și Murăș-Ludoș. Expozitură în Aiud.

Onorată adunare generală!

Prezentând al 21-lea bilanț constatăm, că institutul nostru a rezolvit cu toată scumpetea pieții de bani în condiții favorabile problema creditului agricol impusă prin statute.

În acest scop am decentralizat parțial acțiunea noastră în filialele din Gherla și Murăș-Ludoș și expoziția din Aiud, cari pe lângă afacerile actuale reușite vor putea cu timpul acorda credite și pe produse agricole. Paralel am stăruit pentru organizarea țărânimii din terenul nostru în reuniuni de credit »Raiffeisen«, și relevăm, că după cea din Gilău s'a fondat »Dreptatea« în S.-Feneș și alte institute similare sunt în formațiune. În legătură s'a introdus reprezentanța de asigurări în contact cu operațiunile noastre, iar serviciul de controlă și informații s'a reorganizat, și pentru stabilirea legăturilor propunem, ca și de data asta să fie împărțâșiți informatorii din venitul net realizat.

Creând astfel nouă cadre pentru eftinirea, garantarea și expansiunea potrivită a împrumuturilor noastre, am căutat a menține un raport potrivit între pasivele și activele bilanțului nostru, mobilizându-le cele din urmă după putință.

Creșterea considerabilă a ramului de escompt, dispozițiile făcute pentru valorizarea realităților în parte prin parcelare, apoi măsurile luate pentru stabilitatea depunerilor și urcarea continuă a creditului nostru în reescompt: asigură dezvoltarea constantă a institutului nostru.

Ne preocupă, că acest rezultat să urmeze din ridicarea economică a țărânimii noastre prin in-

vestirea folositoare a împrumutului și întărirea spiritului de cruțare, pe care l'am animat și prin introducerea depunerilor în cassette sistem »Selfmen«. Plasând în cassette valoarea lor minimală din quota informatorilor, ținem a-i îndemna pentru introducerea acestui metod practic pentru fructificarea micilor economii ale clienței noastre:

În urmă constatăm, că menirei noastre filantropice am căutat a răspunde, susținând cu ajutorul altor generoși contribuenți 22 studenți la masa academică și adăpostind 14 în casa presidentului nostru de vecinică amintire Ioan Petran. Tot pentru aceste considerații »Economul« a ajutat o serie de instituții culturale strămtorate, dar mai ales biserici și școli și în particular a pus la dispoziția bisericii gr.-cat. din Cluj pentru achitarea locului de edificare, fondul destinat de 12000 cor.

Tabloul statistic al operațiunilor institutului este următorul:

CCU Cluj / Central University Library Cluj

I. Depuneri spre fructificare.

Cu finea anului 1905 au fost în 643 libele	K.	1,346.168·28
În decursul anului 1906 au intrat	»	529.153·80
La olaltă	K.	1,875.322·08
S'au ridicat în decursul anului 1906	»	507.412·56
Au trecut pe anul 1907 în 680 libele	K.	1,367.909·52

II. Escompt de cambii.

Cu finea anului 1905 au fost în 6963 cambii	K.	1,698.855·08
În decursul anului s'au escomptat 16.057 cambii	»	3,738.188·60
La olaltă	K.	5,437.043·68

S'au achitat în decursul anului	
14.288 cambii de	» <u>3,511.715·13</u>
Cu 31 Decembrie 1906 au rămas	
în 8732 cambii	K. 1,925.328·55
Faţă cu anul trecut o creştere de	K. 226.473·47

III. Obligaţiuni hipotecare şi cu caventa.

Cu finea anului 1905 au fost în	
2856 obligaţiuni	K. 401.273·—
S'au acordat în decursul anului	
1906	» 735·—
	<u>La olaltă</u>
	K. 402.008·—
În decursul anului 1906 s'au	
replătit	» <u>77.460·16</u>
Cu finea an. 1906 au rămas în 735	
oblig. întab.	K. 169.816·84
în 1592 oblig. cav. » 154.731·—	K. 324.547·84
Faţă de anul trecut o reducere de	K. 76.725·16

IV. Reescompt.

Cu finea anului 1905 au fost în	
324 cambii	K. 504.824·75
S'au reescomptat în decursul	
anului	» 1,409.656·—
	<u>La olaltă</u>
	K. 1,914.480·75
S'au rescumpărat în decursul	
anului	» 1,292.840·75
Rămânând cu 31 Decembrie 1906	
în 710 cambii	K. 621.640·—
Faţă cu anul trecut o creştere de	K. 116.815·25

V. Reveriment.

Reverimentul general a fost în	
1906 de	K. 24,127.801·66
Circulaţiunea cassei {	
Intrate	K. 6,630.152·—
Eşite	» 6,598.960·65
	<u>Suma</u>
	K. 13,229.112·65

VI. Bilanţul anului 1906.

Suma activelor	K.	2,669.849·55
» pasivelor	»	2,626.947·30
Profit net	K.	<u>42.902·25</u>

Faţă cu anul trecut o creştere de K. 4.519·73 în profitul net. Propuneri.

a) Cu privire la împărţirea profitului net, avem onoare a Vă face următoarele propuneri:

Din profitul net de K. 42.902·25 să se subtragă 5% dividendă statutară pt. acţ. K. 10.000.—, iar restul de K. 32.902·25 să se împartă în modul următor:

20% fondului de rezervă —	K.	6.580·45
10% pentru scopuri filantropice, din cari 2% pentru fondul zid. bis. rom. gr.-cat. în Cluj, ad- ministrat de institut K. 658·05		
8% împărţinde prin adun. gen. prezentă K. 2.632·18 —	»	3.290·23
10% tantiema direcţiunii —	»	3.290·22
4% » director. executiv	»	1.316·09
7% » funcţionarilor —	»	2.303·16
5% » comitetului de re- viziune — — —	»	1.645·11
2% tantiema comitetului de re- viziune membrii externi —	»	658·05
5% fondului de penziuni —	»	1.645·11
7% » special de rezervă	»	2.303·16
restul de 30%		
Supradividendă acţionarilor —	»	6.000·—
Dotarea serviciului informator —	»	1.500·—
Remuneraţiuni pentru personalul care nu se împărtaşeşte din tantiemă — — —	»	790·—
Dotarea extraordinară a fond. special de rezervă — —	»	1.580·67
Total	»	<u>32.902·25</u>

b) Cuponul anului 1906 de K. 8 să se răscumpere ca și până acuma imediat după adunarea generală.

c) Onorata adunare generală să binevoiască după ascultarea raportului comitetului de reviziune a da absolutor direcțiunii pe anul 1906 și a statori prețul marcelor de prezență.

d) Cuota pentru scopuri filantropice de K. 2.632·18 să binevoiască Onor. adunare generală a o împărți în modul următor:

1) Parohiei române gr.-cat. pentru susținerea școalei române gr.-cat. din Cluj	— — —	K.	1000·—
2) Mesei studenților academici din Cluj	— — —	»	700·—
3) Despărț. Cluj al »Asociațiunii«		»	300·—
4) Taxa de membru fondator la gimn. din Brad	— — —	»	200·—
5) Școalei gr.-or. din Someșfalău		»	200·—
6) Pentru zidirea casei parohiale din Cojocna	— — —	»	100·—
7) Pentru atelierul industrial al reuniunii femeilor din comit. Hunedoarei	— — —	»	50·—
8) La dispoziția direcțiunii	— — —	»	82·18
		<u>Total K.</u>	<u>2632·18</u>

la punctul 1) propunem ca suma de K. 1000 să se dea stabil și anual din quota filantropică.

e) Onorata adunare generală să binevoiască a întregi două locuri devenite vacante în direcțiune prin abdicere.

Din ședința direcțiunii ținută la 26 Ianuarie 1907.

Dr. Isidor Marcu m. p.,
prezident.

Dr. Frâncu m. p.,
director esecutiv.

Convocare.

»ECONOMUL« institut de credit și economii,
societate pe acțiuni în Cluj

iși va ținea

Adunare generală ordinară a XXI-a,

în 16 Martie st. n. a. c. la 10 oare a. m. în localitatea institutului (Strada Wesselényi Miklós nr. 26.)

Obiectele adunării vor fi:

- 1) Raportul direcțiunii.
- 2) Raportul comitetului de reviziune.
- 3) Stabilirea bilanțului pro 1906 și fixarea dividendei.
- 4) Esmiterea alor trei acționari pentru verificarea procesului verbal și scrutare.
- 5) Fixarea marcelor de prezență.
- 6) Alegerea alor doi membrii în direcțiune.
- 7) Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

La această adunare se învită Domnii acționari ai institutului, făcându-se atenți la dispozițiunile §§-lor 19 și 20 din statute.

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii »Economul« în Cluj ținută în 26 Ianuarie 1907.

Dr. Isidor Marcu m. p.,
prezident.

Dr. Frâncu m. p.,
director executiv.

Contul Bilanţ

Active.

			Cor.	fil.
1	Cassa în numărar	— 31191·35		
2	Filiala Gherla	— 2676·75		
3	Expozitura Aiud	— 2212·99	36081	09
4	Bon în Giro Conto	— 4067·32		
5	Bon în Cassa de păstrare postală	— 691·50	4758	82
6	Imprumuturi pe obligaţiuni cu caventa	— 154.731·—		
7	Imprumuturi pe oblig. hipotecare	— 169.816·84		
8	Imprumuturi hipot. cu amortizaţie	— 2.929·82	327477	66
9	Cambii escomptate	— 1925328·55		
10	Credite cambiale cu acoperire hipotecară		42560	—
11	Edificiul băncii	— 67.402·78		
12	Realităţi de vânzare în oraşul Cluj	— 80.882·90		
13	Realităţi de vânzare în provincie	— 50.760·19	199045	87
14	Cont curent	— —	8512	40
15	Efecte publice	— —	62965	—
16	Realităţi vândute	— —	3070	—
17	Diverse conturi debitoare	— —	55913	16
18	Mobilier	— 4597·28		
	10% amortizare	— 460·28	4137	—
			2669849	55

pro 1906.

Passive.

		Cor.	fil.
1	Capital social:		
	emisiunea I. — 100.000—		
	» II. — 100.000—		
	» III. — 97.251·76	297251	76
2	Fond de rezervă — 144.200·25		
3	» special de rezervă — 8.832·35		
4	fond de penziuni — 44.240·03		
5	» pt. zid. unei bis. gr.-cat. în Cluj — 1.226·34		
6	Fondul »Alexandru Bohăţielu — 2.080—	200578	97
7	Depuneri spre fructificare — 1367909	52	
8	Reescompt — — 621640		
9	Diverse conturi creditoare — — 7974	58	
10	Imprumuturi ipot. pe realităţi proprii — — 97698	17	
11	Dividende neridicate — — 688		
12	Interese tranzitoare — — 33206	30	
13	Profit net — — 42902	25	
		2669849	55

Erogațiuni.**Contul Profit și**

		Cor.	fil.
I.	Interese:		
	pentru depuneri spre		
	fructificare — —	62930·19	
	„ reescompt — —	26462·88	
	„ 4 fonduri — —	7975·82	
	„ cont curent — —	625·88	
	„ împrum. hipot.		
	pe real. proprii — —	4365·41	
	pt. vărsăm. din emis.		
	a III. de acțiuni — —	4094·64	106454 82
II.	Spese:		
	salare — — — —	14838·24	
	bani de cvartir — —	2268·31	
	impr. registre repar la		
	imobile diverse — —	11674·07	
	marce de prezență — —	1834·—	30614 62
III.	Contribuțiuni:		
	directă — — — —	11862·26	
	10% dare la interese		
	de depuneri — — — —	6293·01	18155 27
IV	Amortizațiuni:		
	pretenziuni dubioase — —	2369·98	
	10% amort. de mobilar	460·28	2830 26
V.	Profit net — — — —		42902 25
		200957	22

Cluj, în

Dr. Frâncu m. p.,
director executiv.

Dr. Isidor Marcu m. p.,
președinte.

Ioan Nestor m. p.,
vice-președinte.

Membrii
Ștefan Havași m. p.

Ezaminând contul de mai sus l'am
Cluj, 26

Simeon Pop m. p.
președinte.

-I. Lissai m. p.

Vasille Dregan m. p.

Perdere pro 1906. Percepţiuni.

		Cor.	fil.
I.	Interese:		
	dela camb. escompt. 138964·70		
	„ împrum. pe obli- gaţiuni — — 36086·13		
	dela efecte publice 2698·60		
	„ credite cambiale cu acoperire hipotec. 1468·49		
	dela împrum. hipot. cu amortizaţie — 161·86	179379	78
II.	Proviziuni diverse — —	12167	38
III.	Chirie — — — —	9410	06
		200957	22

BCU Cluj / Central University Library Cluj

31 Decembrie 1906.

N. Căciulă m. p., **Leontin Puşcariu** m. p.,

prim contabil.

contabil.

Direcţiunii.

I. Br. Hodoşiu m. p.

Dr. Márk m. p.

Dr. E. Dăianu m. p.

Leontin Pop m. p.

aflat în consonanță cu cărțile.

ianuarie 1907.

A. C. Domşa m. p.

Dr. Victor Poruțiu m. p.

A. Mandeal m. p.

Gavril Popu m. p.

Raportul comitetului de reviziune.

Onorată adunare generală!

În decursul anului 1906, am ezaminat în mai multe rânduri cărțile principale și auziliare ale institutului de credit și economii »Economul«, mai departe am ezaminat bilanțul anului 1906 și contul profitului și pierderilor și am aflat, că acelea sunt conduse cu conștiențiozitate și purtate cu toată acuratețea.

Am cercat și ne-am convins, că activele arătate în valori și efecte se află de față și în consonanță cu registrele de contabilitate și induse în inventar.

Vă rugăm deci a primi bilanțul și a da absolutorul direcțiunii.

Proiectul direcțiunii referitor la împărțirea profitului net l'am ezaminat și-l recomandăm spre primire, prin urmare propunem să să dee:

5%	dividendă acționarilor	K. 10.000.—
20%	fondului de rezervă	» 6.580'45
10%	pentru scopuri filantropice, din cari 2% fondului pt. zid. bis. gr.-cat. din Cluj	K. 658'05
8%	împărținde prin adun. gen. prez. K. 2.632'18	Cluj 3.290.23
10%	tantiemă direcțiunii	» 3.290'22
4%	» directorului eze cutiv	» 1.316'09
7%	» funcționarilor	» 2.303'16
5%	» comitetului de reviziune	» 1.645'11
2%	» » » » esterni	» 658'05
5%	fondului de penziuni	» 1.645'11
7%	» special de rezervă	» 2.303'16
	restul de 30%	
	Supradividendă acționarilor	» 6.000.—
	Dotarea serviciului informator	» 1.500.—
	Remunerațiuni pentru personal, care nu se împartășește din tantiemă	» 790.—
	Dotarea extraordinară a fondului special de rezervă	» 1.580'67
	Total:	K. 42.902'25

Cluj, la 26 Ianuarie 1907.

Simeon Pop m. p.
prezident.

I. Lissai m. p. **A. C. Domșa** m. p. **Dr. V. Poruțiu** m. p.
Gavrila Pop m. p. **Vasile Dregan** m. p. **A. Mandeal** m. p.